



**RÅDET FOR  
DEN EUROPÆISKE UNION**

**Bruxelles, den 24. juni 2013 (25.06)  
(OR. en)**

**11492/13**

**COHOM 134  
COPS 251  
PESC 775**

**NOTE**

---

fra:	Rådet
dato:	24. juni 2013
Tidl. dok. nr.:	11153/13 COHOM 125 COPS 240 PESC 728
Vedr.:	Udkast til retningslinjer for fremme og beskyttelse af alle menneskerettigheder for lesbiske, bøsser, biseksuelle, transpersoner og interseksuelle (LGBTI-personer)

---

Rådet vedtog den 24. juni 2013 retningslinjer for fremme og beskyttelse af alle menneskerettigheder for lesbiske, bøsser, biseksuelle, transpersoner og interseksuelle (LGBTI-personer), jf. bilaget.

**RETNINGSLINJER FOR FREMME OG BESKYTTELSE AF ALLE  
MENNESKERETTIGHEDER FOR LESBISKE, BØSSER, BISEKSUELLE,  
TRANSPERSONER OG INTERSEKSUELLE (LGBTI-PERSONER)**

**I. Indledning**

**A. Begrundelse for forslaget**

1. LGBTI-personers rettigheder beskyttes af den nuværende internationale menneskerettighedslovgivning, selv om der ofte kræves en specifik indsats for at sikre overholdelsen af alle menneskerettigheder for lesbiske, bøsser, biseksuelle, transpersoner og interseksuelle (LGBTI-personer). LGBTI-personer har samme rettigheder som alle andre - der indføres ingen nye menneskerettigheder for dem, og de må ikke nægtes nogen. EU går ind for princippet om menneskerettighedernes universalitet og bekræfter på ny, at kulturelle, traditionelle eller religiøse værdier ikke kan påberåbes for at begrunde nogen form for forskelsbehandling, herunder af LGBTI-personer<sup>1</sup>.

2. EU er stærkt bekymret over, at seksuel orientering og kønsidentitet fortsat bruges til at begrunde alvorlige krænkelse af menneskerettighederne rundt om i verden. LGBTI-personer er en sårbar gruppe, der stadig er offer for forfølgelse, forskelsbehandling, mobning og grov mishandling, som ofte omfatter ekstreme former for vold, herunder tortur og mord. Forskelsbehandling af LGBTI-personer har ofte rødder i samfundsmæssige normer og opfattede roller, der viderefører kønsbestemte uligheder. EU er specielt bekymret over, at nogle lande kriminaliserer frivillige seksuelle forhold mellem personer af samme køn over den seksuelle lavalder og straffer dem med fængsel eller dødsstraf. I andre lande prøver regeringerne aktivt at begrænse LGBTI-personers forsamlings-, forenings- og ytringsfrihed.

---

<sup>1</sup> Se også punkt 5 i Wienererklæringen og -handlingsprogrammet, vedtaget på verdenskonferencen om menneskerettigheder i 1993 (FN-dok. A/CONF.157/23), som bestemmer, at mens der skal huskes på betydningen af nationale og regionale særpræg og forskellige historiske, kulturelle og religiøse kontekster, har stater uanset deres politiske, økonomiske og kulturelle systemer pligt til at fremme og beskytte alle menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder.

3. Der er mange lande, hvor der ikke findes retlige rammer, der beskytter LGBTI-personer mod forskelsbehandling og hadeforbrydelser, og forskelsbehandling på grundlag af reel eller opfattet seksuel orientering eller kønsidentitet finder sted mange steder i verden, når LGBTI-personer forsøger at få adgang til arbejde, sundhedsydelser eller uddannelse. Forskelsbehandling kan derfor også føre til øget fattigdom blandt LGBTI-personer.

4. Personer, der arbejder for at fremme LGBTI-personers menneskerettigheder, er menneskerettighedsforkæmpere, og de bør tages med i betragtning, når menneskerettighedsforkæmperes situation i tredjelande overvåges. Der er dog behov for at være opmærksom på LGBTI-spørgsmålenes særlig følsomme karakter blandt forhandlingspartnere på den ene side og LGBTI-personers specifikke sårbarhed på den anden side. En konsekvent, overbevisende strategi snarere end en offentlig og konfliktfyldt strategi kan bedre tænkes at få en positiv virkning. Skræddersyede strategier og landestrategier for menneskerettigheder vil være et vigtigt redskab til at udpege den bedste vej fremad i forskellige sammenhænge i den forbindelse.

## **B. Formål og anvendelsesområde**

5. EU sigter mod at fremme og beskytte LGBTI-personers fulde menneskerettigheder på grundlag af omfattende eksisterende internationale retlige standarder på dette område, herunder standarder, som FN og Europarådet har fastsat. Ved hjælp af de forskellige værktøjer, EU har til rådighed i forbindelse med sin optræden udadtil, herunder de finansielle instrumenter, der er til rådighed via såvel EU-institutionerne som medlemsstaterne, vil det aktivt søge at fremme og beskytte disse rettigheder.

6. Målet med disse retningslinjer er at forsyne embedsmænd fra EU-institutionerne og EU-medlemsstaterne med vejledning, der skal anvendes i forbindelse med kontakter med tredjelande og med internationale organisationer og civilsamfundsorganisationer fra sag til sag, for at fremme og beskytte LGBTI-personers menneskerettigheder i EU's optræden udadtil. De skal sætte EU i stand til proaktivt at fremme LGBTI-personers menneskerettigheder, til bedre at forstå og bekæmpe enhver strukturel forskelsbehandling, disse personer kan stå over for, og til at reagere på krænkelse af deres menneskerettigheder. På denne måde vil de yderligere bidrage til at styrke og støtte EU's menneskerettighedspolitik generelt.

7. Dette dokument bygger på et værktøjssæt til fremme og beskyttelse af alle menneskerettigheder for LGBTI-personer (2010). Retningslinjerne om dødsstraf, om tortur og anden grusom, umenneskelig eller nedværdigende behandling eller straf, om menneskerettighedsforkæmpere, om fremme og beskyttelse af børns rettigheder og om vold mod kvinder og piger samt om bekæmpelse af alle former for forskelsbehandling mod dem er særlig relevante.

8. EU er yderst bevidst om, at fremme af menneskerettighederne på grund af seksuel orientering og kønsidentitet i mange dele af verden og selv i EU kan føre til følsomme diskussioner. EU er imidlertid på grundlag af internationale standarder og sit eget regelsæt forpligtet på at fremme menneskerettighederne for LGBTI-personer på en meningsfuld og respektfuld måde. Det vil gøre dette ved at tage hensyn til de lokale forhold, som menneskerettighedsforkæmpere er nødt til at arbejde under.

## C. Definition og retsgrundlag

9. LGBTI-personer har samme menneskerettigheder som alle andre, herunder retten til ikkeforskelsbehandling. Dette princip er nedfældet i en lang række internationale instrumenter, således at det har et bredt anvendelsesområde. På globalt plan kommer det specifikt til udtryk i artikel 2 og 26 i den internationale konvention om borgerlige og politiske rettigheder<sup>2 3</sup> og i artikel 2 i den internationale konvention om økonomiske, sociale og kulturelle rettigheder<sup>4</sup> (se **bilag 1**). Denne fortolkning er blevet støttet af forskellige FN-traktatorganer og særlige rapportører.

10. På De Forenede Nationers Generalforsamling (UNGA) i december 2008 støttede EU enstemmigt erklæringen om menneskerettigheder, seksuel orientering og kønsidentitet<sup>5</sup>, der fik opbakning fra 68 lande fra fem verdensdele. Erklæringen bekræfter princippet om ikkeforskelsbehandling, fordømmer henrettelser, vilkårlige anholdelser eller krænkelser af menneskerettighederne på grund af seksuel orientering eller kønsidentitet. EU støttede også fælleserklæringerne i FN's Menneskerettighedsråd i 2006 og 2011, der blev fremsat på vegne af henholdsvis 54 og 85 stater. I 2011 vedtog FN's Menneskerettighedsråd en resolution om menneskerettigheder, seksuel orientering og kønsidentitet, der fik enstemmig støtte fra EU, og som gav OHCHR til opgave at bestille en undersøgelse, der dokumenterer diskriminerende love og praksis og voldshandlinger mod mennesker på grund af deres seksuelle orientering og kønsidentitet. Rapporten giver også et koncist overblik over de gældende internationale standarder og forpligtelser<sup>6</sup>.

---

2 Den internationale konvention om borgerlige og politiske rettigheder, artikel 2, stk. 1 ("Enhver i denne konvention deltagende stat forpligter sig til at respektere og tilsikre alle personer, der befinder sig inden for dens område og er undergivet dens jurisdiktion, de i denne konvention anerkendte rettigheder uden forskelsbehandling af nogen art, herunder som følge af race, hudfarve, køn, sprog, religion, politisk eller anden anskuelse, national eller social herkomst, formueforhold, fødsel eller anden stilling").

3 Den internationale konvention om borgerlige og politiske rettigheder, artikel 26 ("Alle mennesker er lige for loven og er berettigede til lovens ligelige beskyttelse uden nogen forskelsbehandling. I denne henseende skal loven forbyde enhver forskelsbehandling og sikre alle ligelig og effektiv beskyttelse imod forskelsbehandling af nogen grund, herunder race, hudfarve, køn, sprog, religion, politisk eller anden anskuelse, national eller social herkomst, formueforhold, fødsel eller anden stilling").

4 Den internationale konvention om økonomiske, sociale og kulturelle rettigheder, artikel 2, stk. 2 ("De i denne konvention deltagende stater forpligter sig til at garantere, at de i konventionen anførte rettigheder gennemføres uden forskelsbehandling af nogen art i henseende til race, hudfarve, køn, sprog, religion, politisk eller anden anskuelse, national eller social herkomst, formueforhold, fødsel eller anden stilling").

5 Hele teksten findes på <http://www.droitsLGBTI2008.fr/documents/?mode=download&id=2>.

6 [http://www2.ohchr.org/english/bodies/hrcouncil/docs/19session/A.HRC.19.41\\_English.pdf](http://www2.ohchr.org/english/bodies/hrcouncil/docs/19session/A.HRC.19.41_English.pdf)

11. I 2010 støttede EU-medlemsstaterne i Europarådet en rekommandation vedtaget af Ministerkomitéen om LGBTI's rettigheder, som indeholdt en lang række foranstaltninger til fremme af LGBTI-personers menneskerettigheder i Europarådets medlemsstater.<sup>7</sup>

12. FN's Menneskerettighedskontor (OHCHR)<sup>8</sup>, FN's særlige procedurer<sup>9</sup>, FN's menneskerettighedstraktats organer<sup>10</sup> og Europarådets menneskerettighedskommissær<sup>11</sup> henholder sig i deres arbejde til Yogyakartaprincipperne for anvendelse af den internationale menneskerettighedslovgivning i forbindelse med seksuel orientering og kønsidentitet, en ikkebindende, fortolkende tekst udarbejdet af en række uafhængige eksperter i 2006.

13. EU-lovgivningen og -politikkerne foreskriver ligestilling og ikkeforskelsbehandling på grund af seksuel orientering som nedfældet i artikel 10 og 19 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde (TEUF) og artikel 21 i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder. EU's grundlæggende princip om ligebehandling beskytter også transpersoner mod forskelsbehandling. Dette er nedfældet i EU's omarbejdede direktiv om ligebehandling (2006/54/EF), i direktivet om ligebehandling i forbindelse med varer og tjenesteydelser (2004/113/EF) og med eksplicit reference til kønsidentitet og -udtryk i EU's kvalifikationsdirektiv (2004/83/EF) og EU's voldsofferpakke (2011/0129).

---

7 Rekommandation CM/Rec (2010)5 vedtaget uden afstemning den 31. marts 2010 af Ministerkomitéen til medlemsstaterne om foranstaltninger til bekæmpelse af diskrimination på grund af seksuel orientering eller kønsidentitet.

8 Se f.eks. rapporten fra FN's højkommissær for menneskerettigheder om diskriminerende love og praksis og voldshandlinger mod enkeltpersoner på grund af deres seksuelle orientering og kønsidentitet, FN-dok. A/HRC/19/41 af 17. november 2011.

9 Se f.eks. rapporten fra den særlige rapportør om tortur og anden grusom, umenneskelig eller nedværdigende behandling eller straf, FN-dok. A/HRC/22/53 af 1. februar 2013.

10 Se f.eks. Komitéen for Økonomiske, Sociale og Kulturelle Rettigheder, generel bemærkning nr. 20 om ikkediskrimination i forbindelse med økonomiske, sociale og kulturelle rettigheder (artikel 2, stk. 2), FN-dok. E/C.12/GC/20 af 10. juni 2009.

11 Se f.eks. Europarådets menneskerettighedskommissær Thomas Hammarbergs artikel om, at det er på tide at erkende, at menneskerettighedsprincipperne også gælder for seksuel orientering og kønsidentitet, 14. maj 2008: [http://www.coe.int/t/commissioner/Viewpoints/080514\\_en.asp](http://www.coe.int/t/commissioner/Viewpoints/080514_en.asp)

## Arbejdsdefinitioner<sup>12</sup>

Akronymet **LGBTI** beskriver en uensartet gruppe af personer, der ikke svarer til de konventionelle eller traditionelle begreber om mandlige og kvindelige kønsroller.

LGBTI-personer tilhører mindretal, der defineres ud fra personernes seksuelle orientering, kønsidentitet og fysiske træk.

En **lesbisk** er en kvinde, der fysisk, romantisk og/eller emotionelt tiltrækkes af andre kvinder. **Bøsse** bruges til at beskrive en mand, der fysisk, romantisk og/eller emotionelt tiltrækkes af andre mænd. **Biseksuel** beskriver en person, der fysisk, romantisk og/eller emotionelt tiltrækkes af både mænd og kvinder. **Transpersoner** er personer, hvis kønsidentitet og/eller kønsudtryk ikke er i overensstemmelse med det køn, de blev tildelt ved fødslen. Udtrykket **interseksuel** dækker kropslige variationer med hensyn til kulturelt fastlagte standarder for mandlighed og kvindelighed, herunder variationer på kromosom-, kønskirtel- og genitalieniveau.

**Seksuel orientering** henviser til en persons evne til at føle en følelsesmæssig, hengiven og seksuel tiltrækning til samt at have intime og seksuelle forhold til personer af et andet køn eller samme køn eller til mere end et køn.

**Kønsidentitet** henviser til en persons dybfølte, indre og individuelle kønserfaring, som enten er eller ikke er i overensstemmelse med det køn, der blev tildelt ved fødslen.

---

<sup>12</sup> Se UNHCR's vejledning vedrørende arbejde med tvangsfordrevne LGBTI-personer, 2011, s. 3: <http://www.refworld.org/cgi-bin/texis/vtx/rwmain?docid=4e6073972>. Disse definitioner er ikke retligt bindende og er ikke blevet formelt vedtaget af et mellemstatsligt organ; de er medtaget for at give embedsmænd fra EU-institutionerne og EU-medlemsstaterne, der arbejder med LGBTI-spørgsmål, praktisk vejledning. UNHCR-retningslinjer om international beskyttelse, nr. 9: påberåbelse af flygtningestatus på grund af seksuel orientering og/eller kønsidentitet inden for rammerne af artikel 1.A.2 i 1951-konventionen og/eller dens 1967-protokol vedrørende flygtnings retsstilling, 23. oktober 2012

## II. Operationelle retningslinjer

### A. Prioriterede aktivitetsområder

14. For effektivt at fremme og beskytte LGBTI-personers menneskerettigheder gennem EU's optræden udadtil bør EU fokusere på følgende områder:

#### *1. Afkriminalisering og bekæmpelse af diskriminerende love og politikker*

15. I dag kriminaliserer omkring 80 stater stadig frivillige seksuelle forhold mellem personer af samme køn over den seksuelle lavalder, herunder en række stater, der kan idømme dødsstraf. En sådan kriminalisering er i modstrid med den internationale menneskerettighedslovgivning og er en krænkelse af LGBTI-personers menneskerettigheder, herunder retten til liv, privatlivets fred, frihed, sikkerhed og sundhed samt forenings-, forsamlings- og ytringsfrihed. Disse grundlæggende frihedsrettigheder begrænses også af lovgivningsinitiativer, der kriminaliserer offentlig drøftelse og/eller fremstilling af homoseksualitet, herunder forbud mod prideparader. Kriminaliseringen af frivillige seksuelle forhold mellem personer af samme køn over den seksuelle lavalder forstærker eksisterende fordomme, øger stigmatiseringen, legitimerer forskelsbehandlingen og kan gøre LGBTI-personer mere sårbare over for menneskerettighedskrænkelser og vold, herunder politibrutalitet og brug af tortur og andre former for grusom, umenneskelig eller nedværdigende behandling af LGBTI-personer.

16. Lovgivningsforanstaltninger som f.eks. love mod prostitution, love om krænkende adfærd og forbud mod transvestisme kan også være møntet på personer med et andet kønsudtryk og transpersoner og anvendes af retshåndhævelsespersonale til at retsforfølge transpersoner på grund af deres kønsidentitet eller kønsudtryk. Transpersoner, hvis id-papirer ikke afspejler deres foretrukne køn, kan forhindres i at indbringe sagen for retten, hvis deres rettigheder er blevet krænket.



17. EU bør:

- a. aktivt fordømme diskriminerende love, politikker og praksisser, herunder kriminaliseringen af frivillige seksuelle forhold mellem personer af samme køn over den seksuelle lavalder eller transpersoner, navnlig dødsstraf, tortur eller mishandling i den forbindelse
- b. også aktivt bekæmpe andre begrænsninger i adgangen til menneskerettigheder, navnlig lovgivningsmæssige initiativer, der begrænser retten til ytrings-, forenings- og forsamlingsfrihed
- c. arbejde for at opnå afkriminalisering af frivillige seksuelle forhold mellem personer af samme køn og transpersoner over den seksuelle lavalder og afskaffelse af diskriminerende praksis over for alle, herunder LGBTI-personer.

18. Når EU optræder på dette område, bør det:

- i hvert enkelt tilfælde omhyggeligt overveje, hvordan man på den bedste måde effektivt kan fremme LGBTI-personers menneskerettigheder og afskaffe diskriminerende love, politikker og praksisser
- fokusere sit arbejde på de lande, hvor frivillige seksuelle forhold mellem personer af samme køn over den seksuelle lavalder, transkønsidentitet eller forsvaret heraf kriminaliseres, eller hvor der er bevægelser for at ændre eksisterende lovgivning (i begge retninger), rejse spørgsmålet og tilskynde stater til at foretage lovændringer, der er i overensstemmelse med international ret
- lægge særlig vægt på situationer, hvor der er dødsstraf og/eller anvendes tortur og mishandling over for LGBTI-personer, og fordømme denne praksis inden for rammerne af EU's retningslinjer vedrørende dødsstraf og EU's retningslinjer vedrørende tortur og anden grusom, umenneskelig eller nedværdigende behandling eller straf
- høre og tage hensyn til synspunkterne i LGBTI-kredse i de berørte lande vedrørende de mest hensigtsmæssige måder at handle og reagere på.

## *2. Fremme af ligestilling og ikkeforskelsbehandling*

19. Forskelsbehandling på grund af seksuel orientering eller kønsidentitet er det mest almindelige problem, LGBTI-personer står over for. Diskriminerende love, politikker og praksisser kan findes på arbejdspladsen og i det offentlige rum, navnlig i forbindelse med adgang til sundhedsydelser og uddannelse. Det kan omfatte tilfælde af mobning og andre former for udstødelse. Det er meget sandsynligt at finde forskelsbehandling og ulige behandling i faciliteter for frihedsberøvede.

20. Passende id-papirer er en forudsætning for effektiv overholdelse af mange menneskerettigheder. Transpersoner, der ikke har id-papirer med angivelse af deres foretrukne køn, kan som følge heraf blive udsat for vilkårlig behandling og forskelsbehandling af enkeltpersoner og institutioner. I nogle lande er der ingen bestemmelser for retlig anerkendelse af foretrukket køn. I andre lande kan kravene for retlig kønsanerkendelse være urimelige, f.eks. krav om bevis for sterilitet eller ufrugtbarhed, kønsskifteoperation, hormonbehandling eller en psykisk diagnose og/eller om at have levet som det foretrukne køn i en bestemt periode (erfaringer fra det virkelige liv).

21. Sådanne overdrevne bestemmelser eller praksisser er i modstrid med retten til ligestilling og ikkeforskelsbehandling som fastsat i artikel 2 og 26 i den internationale konvention om borgerlige og politiske rettigheder og artikel 2 i den internationale konvention om økonomiske, sociale og kulturelle rettigheder.

22. EU bør fordømme enhver form for forskelsbehandling, der er i modstrid med disse grundlæggende principper.

23. Når EU optræder på dette område, bør det:

- opmuntre stater til at fremme ligestilling og ikkeforskelsbehandling ved overholdelsen af alle menneskerettigheder for LGBTI-personer, herunder ved at indføre national lovgivning og nationale politikker, bl.a. oplysningskampagner, der fremmer ligestilling og ikkeforskelsbehandling på arbejdspladsen, i sundhedssektoren og i forbindelse med uddannelse
- identificere situationer, hvor politisk og økonomisk støtte til statslige og ikkestatslige initiativer til fremme af ikkeforskelsbehandling og ligestilling vil betyde en ekstra fordel i dette arbejde.

### *3. Bekæmpelse af LGBTI-fobisk vold*

24. EU er særlig bekymret over tilfælde af LGBTI-fobisk vold, der underminerer de mest grundlæggende menneskerettighedsprincipper. Sådant vold omfatter et bredt spektrum af voldshandlinger, herunder mord, voldtægt, prygl, tortur, grusom, umenneskelig eller nedværdigende behandling eller straf og fysiske overfald i det offentlige rum. Selv om voldshandlinger får stadig større opmærksomhed fra menneskerettighedsorganisationers side, bliver de stadig ikke rapporteret i tilstrækkelig grad. I nogle lande tillader en atmosfære af straffrihed, at voldshandlinger mod LGBTI-personer forbliver ustraffede uden efterforskning. Lande, der fortsat kriminaliserer frivillige seksuelle forhold mellem personer af samme køn og transpersoner over den seksuelle lavalder, eller som mangler lovgivning, der eksplicit beskytter LGBTI-personer mod forskelsbehandling og vold, har påfaldende flere tilfælde af LGBTI-fobisk vold.

25. Transfobiske voldshandlinger og drab er særligt udbredte i betragtning af det relativt lille antal transpersoner, den begrænsede overvågning og rapportering af sådanne forbrydelser samt frygten for repressalier.

26. Lesbiske, biseksuelle og transkønnede kvinder er særlig sårbare mål for fordomsrelaterede mord og voldtægter på grund af kønsbestemte uligheder og normer inden for familiestrukturerne. Praksis med "opdragende voldtægt" og "æresdrab", der ofte finder sted i private omgivelser og udføres af familiemedlemmer, er blevet rapporteret af mandatindehavere under FN's særlige procedure og menneskerettighedsorganisationer i mange lande.

27. Det er EU's mål at bidrage til at bekæmpe enhver form for LGBTI-fobisk vold.

28. Når EU optræder på dette område, bør det:

- tilskynde stater til at erkende LGBTI-fobisk vold og til i samarbejde med civilsamfundet at udarbejde retlige og andre foranstaltninger til at forebygge, overvåge og effektivt retsforfølge gerningsmænd til LGBTI-fobisk vold
- bidrage til at bekæmpe enhver form for LGBTI-fobisk vold ved at støtte civilsamfundets og myndighedernes initiativer til at overvåge tilfælde af vold, uddanne retshåndhævelsespersonale og søge bistand og erstatning til ofre for sådanne voldshandlinger.

#### *4. Støtte til og beskyttelse af menneskerettighedsforkæmpere*

29. Alle stater bør respektere menneskerettighedsforkæmperes arbejde som fastsat i den internationale erklæring om individers, grupper og samfundsorganers ret til og ansvar for at fremme og beskytte universelt anerkendte menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder (vedtaget af UNGA i 1998). På trods af dette er menneskerettighedsforkæmpere (journalister, aktivister, advokater, fagforeningsfolk osv.), som arbejder med fremme og beskyttelse af LGBTI-personers menneskerettigheder, en yderst sårbar gruppe og er hyppigt mål for forfølgelse og menneskerettighedskrænkelser. Dette gælder navnlig i lande, hvor regeringerne har forbudt offentlig drøftelse af seksuel orientering og begrænser forenings- og ytringsfriheden i forbindelse med disse spørgsmål.

30. Af hensyn til sammenhængen med fremskridtene i forbindelse med gennemførelsen af EU's retningslinjer vedrørende menneskerettighedsforkæmpere bør EU, når det optræder på dette område:

- tilskynde tredjelande til at indføre en kultur præget af generel respekt for og anerkendelse af det arbejde, der udføres af menneskerettighedsforkæmpere, herunder forkæmpere for LGBTI-personers menneskerettigheder
- prioritere EU's arbejde i lande, hvor der er dårlige resultater med hensyn til respekt for menneskerettighedsforkæmpere generelt og specifikt forkæmpere for LGBTI-personers menneskerettigheder, navnlig hvor ændringer i lovgivningen og strafferetlige sanktioner har haft negative virkninger for det arbejde, menneskerettighedsforkæmpere udfører
- reagere på åbenbare krænkelser af menneskerettighedsforkæmperes rettigheder i tredjelande med vægt på EU's holdning til dette spørgsmål og udføre sit arbejde i overensstemmelse med EU's retningslinjer vedrørende menneskerettighedsforkæmpere.

#### **B. Operationelle værktøjer**

31. Embedsmænd fra EU-institutionerne og EU-medlemsstaterne har, når det er relevant, forskellige værktøjer og foranstaltninger til rådighed og kan også anvende eksisterende instrumenter og retningslinjer:

## Med hensyn til tredjelande

### 1. Landestrategier for menneskerettigheder:

- Behandle situationen for LGBTI-personer i landestrategier for menneskerettigheder, idet det særlig anføres, om der forekommer krænkelse af menneskerettighederne for og strukturel forskelsbehandling af LGBTI-personer. En differentieret strategi for disse spørgsmål og prioriteret fokus kan være påkrævet i forskellige lande og regioner.

### 2. Overvågning af LGBTI-personers menneskerettigheder:

- Anvende analysen/tjeklisten i **bilag 2** til at følge og overvåge menneskerettighedssituationen for LGBTI-personer i det pågældende land for at identificere fremskridt eller tilbageskridt.
- Løbende være i kontakt med de lokale myndigheder, regionale organisationer samt lokale og internationale civilsamfundsorganisationer for at indhente oplysninger, herunder om individuelle tilfælde af krænkelse af LGBTI-personers menneskerettigheder.

### 3. Rapporter fra EU's missionschefer (HoM):

- I de regelmæssige rapporter indsætte en analyse af situationen for LGBTI-personer samt tilfælde af krænkelse af LGBTI-personers og menneskerettighedsforkæmperes menneskerettigheder.
- Identificere og overvåge individuelle tilfælde af åbenbare krænkelse af LGBTI-personers menneskerettigheder.
- Præcisere, hvilke foranstaltninger (f.eks. demarcher, drøftelse af spørgsmålet som led i den politiske dialog og finansiering) der er truffet eller planlægges for at bekæmpe påståede eller påviste krænkelse (der bør kun træffes foranstaltninger i individuelle tilfælde, hvis den berørte person giver sit samtykke).
- Anvende rapporteringscyklussen for universel regelmæssig gennemgang og følge op på de henstillinger, der er givet til den stat, der undersøges.

4. *Demarcher og offentlige erklæringer:*

- Foreslå og gennemføre demarcher og offentlige erklæringer vedrørende LGBTI-spørgsmål med særligt fokus på højrisikotilfælde og -situationer.
- Reagere på positiv udvikling med hensyn til at fremme og beskytte LGBTI-personers menneskerettigheder i tredjelande.
- Offentligt støtte og herunder, når det er hensigtsmæssigt, deltage i udøvelsen af forsamlings- og ytringsfriheden (f.eks. offentlige begivenheder og prideparader).

5. *Enkeltilfælde:*

- Foreslå specifikke foranstaltninger, f.eks. demarcher, når der fremkommer veldokumenterede individuelle tilfælde af påviste krænkelser af LGBTI-personers menneskerettigheder (der bør kun træffes foranstaltninger i individuelle tilfælde på baggrund af en konkret vurdering, og hvis den berørte person giver sit informerede samtykke; foranstaltningerne kan være en del af en generel demarche eller erklæring).

6. *Retsmøder og fængselsbesøg:*

- Overvære og observere retsmøder under retssager om krænkelse af LGBTI-personers menneskerettigheder med særlig opmærksomhed omkring højrisikosager.
- Tage kontakt til statsadvokaturen, politimyndighederne eller en etableret og uafhængig besøgsinstans for at få tilladelse til at besøge tilbageholdelsessteder, f.eks. for at vurdere frihedsberøvede LGBTI-personers situation.

7. *Politiske dialoger:*

- Drøfte LGBTI-personers menneskerettighedssituation i menneskerettighedskomponenten af de politiske og specialiserede dialoger (menneskerettighedsdialoger, konsultationer, underudvalg og dialoger i medfør af Cotonouaftalens artikel 8) med tredjelande og regionale organisationer.
- Drøfte individuelle tilfælde af krænkelse af LGBTI-personers menneskerettigheder med de pågældendes samtykke.
- Tilskynde partnerlande til at tage initiativ til lovændringer for at sikre lighed for loven for LGBTI-personer.
- Tilskynde tredjelande til at undertegne og/eller ratificere relevante internationale instrumenter, navnlig den internationale konvention om borgerlige og politiske rettigheder og den internationale konvention om økonomiske, sociale og kulturelle rettigheder, og hæve eventuelle forbehold i forbindelse med disse instrumenter.
- Tilskynde tredjelande til at etablere uafhængige instanser med ansvar for at overvåge frihedsberøvelsessteder, herunder ved ratificering af den valgfrie protokol til konventionen mod tortur.
- Anvende rapporteringscyklussen for universel regelmæssig gennemgang og følge op på de henstillinger, der er givet til den stat, der undersøges.
- Tilskynde tredjelande til at åbne mulighed for gennemførelse af landemissioner og tematiske missioner i medfør af de særlige procedurer under FN's Menneskerettighedsråd og til at acceptere deres henstillinger og iværksætte dem.



- Støtte tredjelande, der går ind for fremme og beskyttelse af LGBTI-personers menneskerettigheder, tilskynde til et tættere samarbejde i multilaterale fora og fremme deres bestræbelser som eksempler på regionalt niveau.
- Tilskynde til udveksling af oplysninger om god praksis med tredjelande, der går ind for fremme og beskyttelse af LGBTI-personers menneskerettigheder, for at forbedre og bidrage til EU's foranstaltninger (indsættes i kompendiet over god praksis og indhøstede erfaringer).

8. *Støtte til civilsamfundets indsats:*

- Komme med politiske støttetilkendegivelser, når det anses for nyttigt og efter høring af civilsamfundet.
- Lette adgangen til oplysninger om de finansielle midler, der er til rådighed (f.eks. via EIDHR eller relevante instrumenter i EU's medlemsstater).
- Udbrede oplysninger om love og praksis i EU i forbindelse med LGBTI-personer.
- Eventuelt øge synligheden af lokale organisationer, der fremmer LGBTI-personers menneskerettigheder, f.eks. ved at være vært for debatter og seminarer om relevante emner med LGBTI-aspekter og -talere og ved at støtte kulturelle begivenheder, konferencer eller sociale projekter.
- Tilskynde til en debat om LGBTI-spørgsmål mellem statslige aktører og civilsamfundet ved at give mulighed for udveksling.
- Høre civilsamfundsorganisationer om mulighederne for at integrere LGBTI-spørgsmål.
- Tilskynde civilsamfundsorganisationer til at fremme LGBTI-personers menneskerettigheder.
- Tilskynde civilsamfundsorganisationer til behørigt at dokumentere menneskerettighedskrænkelser, der berører LGBTI-personer.
- Støtte relevant akademisk forskning for at bistå i udviklingen af den nationale debat og oplysningsarbejdet.

### *9. Internationale mekanismer:*

- Foreslå, at FN's særlige rapportører, EU's særlige repræsentanter og tilsvarende personer fra Europarådet, OSCE og andre regionale menneskerettighedsorganer under deres besøg møder de lokale ngo'er, der arbejder med fremme og beskyttelse af LGBTI-personers menneskerettigheder.
- Foreslå, at internationale overvågningsinstanser sætter særligt fokus på LGBTI-personer under deres besøg på frihedsberøvelsessteder.
- Tilskynde lokale grupper til i deres alternative rapporter til regionale menneskerettighedsmekanismer og FN-organer at medtage oplysninger om forholdene for LGBTI-personer.
- Medtage sådanne oplysninger i materiale til brug for mekanismen for universel regelmæssig gennemgang under FN's Menneskerettighedsråd.

### *10. Besøg af delegationer fra EU og medlemsstaterne:*

- Tilføj oplysninger om forholdene for LGBTI-personer i briefingmateriale til besøgende delegationer fra EU og medlemsstaterne og tilskynde dem til at tage spørgsmålet op med deres lokale pendanter og til at mødes med menneskerettighedsforkæmpere, der arbejder med fremme og beskyttelse af LGBTI-personers menneskerettigheder.

32. Der bør i hele dette forløb særligt tages hensyn til højrisikotilfælde, herunder strafferetlige sanktioner, dødsstraf, tortur eller anden mishandling, påståede eller påviste krænkelser over for forkæmpere for LGBTI-personers menneskerettigheder og god praksis med henblik på ændring af politik og lovgivning og fjernelse af strukturelle restriktioner, herunder diskriminerende lovgivning og praksis, samt straffrihed for krænkelse af LGBTI-personers menneskerettigheder.

## I multilaterale fora:

### 1. *De Forenede Nationer*

- Påpege behovet for, at alle lande tilslutter sig og efterlever verdenserklæringen om menneskerettigheder (1948), hvor princippet om menneskerettighedernes universalitet er nedfældet i artikel 1, ifølge hvilken "alle mennesker er født frie og lige i værdighed og rettigheder".
- Omtale LGBTI-forhold i erklæringer og forespørgsler under interaktive dialoger i FN, der i almindelighed afspejler, at EU er dybt bekymret over krænkelser af menneskerettighederne og de grundlæggende frihedsrettigheder på grund af seksuel orientering eller kønsidentitet, og i særdeleshed fordømmer specifikke krænkelser som f.eks. anvendelsen af dødsstraf af denne grund, udenretslige, summariske eller vilkårlige henrettelser, anvendelsen af tortur og anden grusom, umenneskelig eller nedværdigende behandling eller straf, vilkårlig anholdelse eller tilbageholdelse samt tilsidesættelse af retten til ytrings-, forenings- og forsamlingsfrihed og fratagelse af økonomiske, sociale og kulturelle rettigheder.
- Tilskynde staterne til at træffe alle nødvendige foranstaltninger, navnlig af lovgivningsmæssig eller administrativ art, for at sikre, at seksuel orientering eller kønsidentitet ikke under nogen omstændigheder kan danne grundlag for strafferetlige sanktioner, navnlig ikke henrettelse, anholdelse, tilbageholdelse eller bøder, for at sikre, at krænkelser af LGBTI-personers menneskerettigheder efterforskes, og at gerningsmændene drages til ansvar og retsforfølges, og også for at sikre passende beskyttelse af menneskerettighedsforkæmpere og fjerne hindringer for udførelsen af deres arbejde.

- Sikre passende og løbende opfølgning af Menneskerettighedsrådets resolution 17/19, der i øjeblikket er den eneste LGBTI-specifikke resolution, der er blevet vedtaget, og som satte den første formelle mellemstatslige proces om seksuel orientering og kønsidentitet i gang, der kulminerede i panelet i marts 2012 ved Menneskerettighedsrådet. Højkommisærens rapport<sup>13</sup> og panelet bekræftede udbredelsen og alvoren af vold mod og forskelsbehandling af LGBTI-personer og afdækkede, at indsatsen på både nationalt og internationalt plan er utilstrækkelig.
- I relevante tilfælde anerkende de hensyn, der er taget til disse spørgsmål i forbindelse med de særlige procedurer i Menneskerettighedsrådet og traktatorganerne, og tilskynde dem til fortsat at tage hensyn til krænkelse af menneskerettighederne på grund af seksuel orientering eller kønsidentitet inden for rammerne af deres mandat på området.
- I relevante tilfælde medtage LGBTI-spørgsmål og -henstillinger i indlæg under processen med universel regelmæssig gennemgang i Menneskerettighedsrådet i Genève.

## 2. OSCE

- I relevante tilfælde omtale LGBTI-forhold i nationale erklæringer og forespørgsler under de interaktive dialoger i OSCE.
- Fortsat aktivt arbejde for at få indsat seksuel orientering og kønsidentitet som eksplicit anerkendte grunde til forskelsbehandling i OSCE's forpligtelser eller ministerrådsbeslutninger.
- I overensstemmelse med OSCE's deltagerstaters forpligtelse til at udveksle oplysninger om afskaffelse af dødsstraf og til at gøre disse oplysninger tilgængelige for offentligheden (Københavnsdokumentet), indarbejde oplysninger om afskaffelse af dødsstraf i forbindelse med LGBTI-personer (foranstaltning i EU's retningslinjer vedrørende dødsstraf) i EU-medlemsstaternes nationale erklæringer inden for OSCE's menneskelige dimension.

---

<sup>13</sup> A/HRC/19/41

### 3. *Europarådet*

- I relevante tilfælde omtale LGBTI-forhold i nationale erklæringer og forespørgsler under de interaktive dialoger i Europarådet.
- Anerkende positive resultater af Europarådets initiativer på dette område og undersøgelsen af gennemførelsen af Rekommandation CM/Rec (2010)5.
- Når det er relevant, henviser til LGBTI-personers menneskerettigheder, når Europarådet arbejder med beskyttelse af menneskerettigheder, som f.eks. konventionen om forebyggelse og bekæmpelse af vold mod kvinder og vold i hjemmet.
- Tage i betragtning, at Den Europæiske Kommission mod Racisme og Intolerance (ECRI) har givet udtryk for, at den agter at medtage behandlingen af LGBTI-relaterede spørgsmål i sin nye 2013-overvågningscyklus.
- Når det er relevant, tage hensyn til det arbejde, der udføres af højkommissæren for menneskerettigheder, som har prioriteret forskelsbehandling på grund af seksuel orientering og kønsidentitet som et af temaområderne for sit embede.
- Når det er relevant, tage hensyn til rekommandationer fra Den Europæiske Komité til Forebyggelse af Tortur om behandlingen af LGBTI-personer, der berøves deres frihed.

### 4. *Andre mekanismer*

- Opfordre andre relevante internationale organisationer til at tage passende skridt til at tilskynde stater til at ratificere og efterleve de relevante internationale normer og standarder vedrørende menneskerettigheder for LGBTI-personer.
- Når det er relevant, medtage LGBTI-menneskerettighedsspørgsmål i erklæringer og spørgsmål i forbindelse med interaktive dialoger ved internationale mekanismer.
- Tilskynde tredjelande til at åbne mulighed for gennemførelse af landemissioner og tematiske missioner i medfør af forskellige internationale organisationers særlige procedurer og til at acceptere deres henstillinger og iværksætte dem.

- Hvor det er muligt, udfolde bestræbelser på tværregionalt samarbejde om tilrettelæggelse af parallelle arrangementer for at fremme og beskytte LGBTI-personers menneskerettigheder, navnlig for at drøfte god praksis i forbindelse med LGBTI-spørgsmål, hensyntagen til anbefalinger vedtaget af forskellige internationale organisationer, og tilskyndelse af stater til at tage hensyn hertil for at forbedre menneskerettighedssituationen for LGBTI-personer lokalt.
- Identificere mulige ligesindede stater med henblik på at forbedre LGBTI-personers ligestilling med hensyn til overholdelsen af menneskerettighederne, tilskynde til et tættere samarbejde i multilaterale fora og fremme deres bestræbelser som eksempler på regionalt niveau.
- Tilskynde FN's Menneskerettighedskontor (OHCHR), andre FN-organer, Europarådet og OSCE's lokale kontorer til at behandle LGBTI-menneskerettighedsspørgsmål i deres arbejde.
- Inddrage civilsamfundet i parallelle arrangementer i multilaterale fora med henblik på at fremme LGBTI-menneskerettighedsspørgsmål.

### III. Generelle foranstaltninger

33. Rådets Menneskerettighedsgruppe (COHOM) skal tage gennemførelsen af disse retningslinjer op til revision tre år efter vedtagelsen og om nødvendigt ajourføre dem. COHOM skal også fremme og føre tilsyn med den videre integration af LGBTI-spørgsmål i EU's optræden udadtil, aktivt formidle disse retningslinjer og fremme EU-medlemsstaternes, EU-Udenrigstjenestens, EU's FSFP-missioners og -operationers og, når det er relevant, EU's særlige repræsentanternes, Europa-Kommissionens og Europa-Parlamentets implementering heraf.

34. COHOM skal udarbejde et kompendium over god praksis og indhøstede erfaringer med EU's indsats til fremme og beskyttelse af LGBTI-personers fulde menneskerettigheder for at fremme tværfaglig læring og politikkoherens.

35. Oplysning om LGBTI-spørgsmål vil indgå i den relevante uddannelse af tjenestemænd i EU-institutionerne, EU-medlemsstaterne og EU's FSFP-missioner samt af EU-medlemsstaternes diplomater og personale på stedet.

36. Der vil navnlig blive lagt vægt på kønsaspekter, dvs. at der tages hensyn til det forhold, at lesbiske og biseksuelle kvinder samt transpersoner, interseksuelle og personer med et andet kønsudtryk udgør en betydelig del af LGBTI-gruppen og er særligt sårbare over for kønsbaseret og seksuel vold. Desuden spiller kvinders civilsamfundsgrupper og -organisationer ofte en vigtig rolle til fremme og beskyttelse af LGBTI-personers menneskerettigheder, navnlig i lande, hvor LGBTI-organisationer ikke er tilladt.

Internationale og regionale juridiske instrumenter, erklæringer, udrædninger og andre relevante dokumenter til fremme og beskyttelse af LGBTI-personers menneskerettigheder

Internationale juridiske instrumenter:

- International konvention om borgerlige og politiske rettigheder (ICCPR), 1996
- International konvention om økonomiske, sociale og kulturelle rettigheder (ICESCR), 1966
- International konvention om afskaffelse af alle former for racediskrimination (ICERD), 1965
- Konvention mod tortur og anden grusom, umenneskelig eller nedværdigende behandling eller straf, (CAT) 1984
- Konvention om afskaffelse af alle former for diskrimination imod kvinder (CEDAW), 1979
- Konvention om barnets rettigheder (CRC), 1989  
(artikel 2)
- Den Internationale Arbejdsorganisations (ILO) konvention nr. 111, 1958

Regionale juridiske instrumenter:

Europa

- Den europæiske menneskerettighedskonvention (ECHR), 1953
- Traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde (TEUF), 2010
- Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder, 2000

Afledt EU-ret: Rådets direktiv 2000/78/EF om generelle rammebestemmelser om ligebehandling med hensyn til beskæftigelse og erhverv, direktiv 2004/113/EF, 2006/54/EF, 2004/83/EF og 2011/0129 (pakken om ofres rettigheder) og direktiv 2012/29/EU om minimumsstandarder for ofre for kriminalitet med hensyn til rettigheder, støtte og beskyttelse og om erstatning af Rådets rammeafgørelse 2001/220/RIA



### Erklæringer:

- Verdenserklæringen om menneskerettigheder, 1948
- FN's erklæring om individers, grupper og samfundsorganers ret til og ansvar for at fremme og beskytte universelt anerkendte menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder, 1999

### Andre regionale dokumenter:

- Europarådets standarder vedrørende bekæmpelse af diskrimination på grund af seksuel orientering og kønsidentitet, 2011
- Europarådets rekommandation om foranstaltninger til bekæmpelse af diskrimination på grund af seksuel orientering og kønsidentitet, 2010
- OAS' resolution om menneskerettigheder, seksuel orientering og kønsidentitet, 2008
- OAS' resolution om menneskerettigheder, seksuel orientering og kønsidentitet i amerikanske lande, 2009

### Erklæringer og resolutioner:

- Fælleserklæring fra UNHCR om seksuel orientering, kønsidentitet og menneskerettigheder, december 2006
- UNGA-erklæring om menneskerettigheder, seksuel orientering og kønsidentitet, 2008
- Fælleserklæring fra UNHCR om at bringe voldshandlinger og dermed forbundne menneskerettighedskrænkelser på grund af seksuel orientering og kønsidentitet til ophør, marts 2011
- Menneskerettighedsrådets resolution om menneskerettigheder, seksuel orientering og kønsidentitet (HRC/17/L.9/Rev.1)
- Rapport fra FN's højkommisær for menneskerettigheder — Undersøgelse til dokumentation af diskriminerende love og voldshandlinger mod enkeltpersoner på grund af deres seksuelle orientering og kønsidentitet<sup>14</sup>, 2011

---

<sup>14</sup> [http://www2.ohchr.org/english/bodies/hrcouncil/docs/19session/A.HRC.19.41\\_English.pdf](http://www2.ohchr.org/english/bodies/hrcouncil/docs/19session/A.HRC.19.41_English.pdf).

## Andre relevante dokumenter

- Rapporten fra verdenskongressen om menneskerettigheder, seksuel orientering og kønsidentitet, 2009
- Født frie og lige, seksuel orientering og kønsidentitet i den internationale menneskerettighedslovgivning, OHCHR, 2012
- UNHCR-retningslinjer om international beskyttelse, nr. 9: påberåbelse af flygtningestatus på grund af seksuel orientering og/eller kønsidentitet inden for rammerne af artikel 1.A.2 i 1951-konventionen og/eller dens 1967-protokol vedrørende flygtnings retsstilling, 23. oktober 2012
- Agenturet for Grundlæggende Rettigheder: europæisk LGBT-undersøgelse, maj 2013
- Europarådets Udvalg om Ligestilling og Ikkediskrimination: bekæmpelse af diskrimination på grund af seksuel orientering og kønsidentitet, revideret memorandum, 15. marts 2013
- Yogyakartaprincipperne for anvendelse af den internationale menneskerettighedslovgivning i forbindelse med seksuel orientering og kønsidentitet, 2006.

Elementer til analyse af/tjekliste med hensyn til menneskerettighedssituationen for LGBTI-personer:

<b>Menneskerettighedsspørgsmål</b>	<b>Indikatorer</b>	<b>Kilder</b>
<b>1. Ret til livet</b>		
1.1. Bruges dødsstraffen til at sanktionere frivillige forhold mellem personer af samme køn over den seksuelle lavalder?	Indeholder loven dødsstraf for frivillige forhold mellem personer af samme køn over den seksuelle lavalder? Håndhæves lovgivningen (politieforsknings og/eller domstolsafgørelser)?	Straffeloven; avisreportager; kriminalitetsstatistikker; ngo'er, blogs og websteder
1.2 Foregår der udenretslige henrettelser af LGBTI-personer på grund af deres seksuelle orientering eller kønsidentitet?	Er der pålidelige rapporter om, at der er begået mord på eller fremsat mordtrusler mod LGBTI-personer af politiet eller andre sikkerhedsstyrker eller ved deres mellemkomst? Er sådanne sager i så fald blevet efterforsket og retsfulgt?	Rapporter fra FN's særlige rapportører eller andre repræsentanter for internationale organisationer; vidneberetninger; avisreportager; ngo'er, blogs og websteder
<b>2. Ret til frihed for tortur eller grusom, umenneskelig eller nedværdigende behandling</b>		

<p>2.1 Udsættes LGBTI-personer systematisk og på en diskriminerende måde for tortur eller mishandling af politiet eller andre sikkerhedsstyrker?</p>	<p>Er der pålidelige rapporter om, at LGBTI-personer er blevet udsat for tortur eller mishandling af politiet eller andre sikkerhedsstyrker under efterforskning eller anholdelse? Er sådanne sager i så fald blevet efterforsket og retsforfulgt?</p>	<p>Rapporter fra FN's særlige rapportører eller andre repræsentanter for internationale organisationer; rapporter fra besøgsordninger såsom nationale forebyggelsesmekanismer, Underkomitéen til Forebyggelse af Tortur, Den Europæiske Komité til Forebyggelse af Tortur og nationale menneskerettighedsinstitutioner, vidneberetninger; avisreportager; ngo'er, blogs og websteder</p>
<p>2.2 Beskytter politiet og andre sikkerhedsstyrker i tilstrækkelig grad LGBTI-personer?</p>	<p>Efterforskes og retsforfølges voldelige overfald på LGBTI-personer?</p>	<p>Rapporter fra besøgsordninger såsom nationale forebyggelsesmekanismer, Forebyggelseskomitéen, CPT og nationale menneskerettighedsinstitutioner, vidneberetninger; avisreportager; kriminalitetsstatistikker; ngo'er, blogs og websteder</p>
<p>2.3 Sørger de tilbageholdende myndigheder for tilstrækkelig beskyttelse af LGBTI-personer, som er i deres varetægt?</p>	<p>Træffes der, når der er behov for det, de nødvendige foranstaltninger for at beskytte tilbageholdte LGBTI-personer mod mishandling, der udføres af andre tilbageholdte? Sker dette med informeret samtykke fra de berørte personer?</p>	<p>Rapporter fra besøgsordninger såsom nationale forebyggelsesmekanismer, Forebyggelseskomitéen, CPT og nationale menneskerettighedsinstitutioner, vidneberetninger; avisreportager; kriminalitetsstatistikker; ngo'er, blogs og websteder</p>



<p>3.1 Er der i loven reelt samme beskyttelse mod forskelsbehandling af LGBTI-personer?</p>	<p>Diskriminerer lovgivningen på grund af seksuel orientering eller kønsidentitet? Dækker lovgivningen om ikkeforskelsbehandling seksuel orientering og kønsidentitet? Håndhæves lovgivningen af retssystemet (f.eks. politiet og domstolene)?</p>	<p>Vidneberetninger; lovgivning om ikkeforskelsbehandling; lovgivningen generelt; juridiske foreninger; ngo'er, blogs og websteder</p>
<p><b>4. Ret til ligestilling og ikkeforskelsbehandling</b></p>		
<p>4.1 Bruges straffeloven til at sanktionere frivillige forhold mellem personer af samme køn over den seksuelle lavalder eller transkønnede?</p>	<p>Foretager politiet anholdelser på grundlag af formodninger om forhold mellem personer af samme køn? Retsforfølges og straffes folk for sådanne forhold? Anholder politiet personer eller pålægger det dem bøde for påstået transvestisme eller deres transkønsidentitet?</p>	<p>Straffeloven; vidneberetninger; avisreportager; kriminalitetsstatistikker; ngo'er, blogs og websteder</p>
<p>4.2 Bruges andre love om moral eller offentlig orden til at sanktionere forhold mellem personer af samme køn?</p>	<p>Foretager myndighederne razzia hos privatpersoner eller forhindrer folk i at søge partnere på internettet?</p>	<p>Straffeloven; vidneberetninger; avisreportager; ngo'er; LGBTI-grupper, advokatsammenslutninger</p>
<p>4.3 Er der forskel på lovene om heteroseksualitet og homoseksualitet, f.eks. med hensyn til seksuel lavalder eller skelnen mellem private og offentlige omgivelser? Håndhæves disse?</p>	<p>Efterforskes/retsforfølges sådanne sager? Straffes unge under den seksuelle lavalder for forhold til personer af samme køn, selv om de ikke ville blive straffet for samme seksuelle handlinger med det modsatte køn?</p>	<p>Straffeloven; vidneberetninger; avis- og internetreportager fra retssager; ngo'er; LGBTI-grupper.</p>

<p>4.4 Findes der procedurer til anerkendelse af en transkønnet eller interseksuel persons kønsidentitet i officielle dokumenter?</p>	<p>Er der i loven og/eller de administrative bestemmelser hjemmel herfor? Er disse procedurer tilgængelige, gennemsigtige, hurtige og fri for urimelige medicinske og sociale krav? Sikrer de, at privatlivet beskyttes, ved at forhindre, at personens retlige kønshistorik offentliggøres? Sikrer de, at statslige og ikkestatslige aktører lovligt kan ændre køn på udtalelser, certificeringer og lignende?</p>	<p>Folkeregistre; ngo'er, LGBTI-grupper</p>
<p>4.5 Har transkønnede og interseksuelle personer alle de rettigheder, deres nye køn giver?</p>	<p>Behandles transkønnede eller interseksuelle personer, der har skiftet køn, rent juridisk på samme måde som andre af samme køn?</p>	<p>Juridiske foreninger; relevante myndigheder</p>
<p><b>5. Foreningsfrihed</b></p>		
<p>5.1. Har LGBTI-personer ret til at stifte foreninger, der repræsenterer deres interesser?</p>	<p>Forbyder loven sådanne foreninger? Hvis dette ikke er tilfældet, forhindres deres eksistens da i praksis ved officiel chikane? Har medlemskab nogen negative konsekvenser for medlemmerne? Er foreningerne nødt til at skjule deres egentlige formål og foregive andre formål?</p>	<p>Lovgivning om ngo'er/foreninger; websteder; rapporter fra ngo'er, LGBTI-grupper; fagforeninger</p>

<b>6. Forsamlingsfrihed</b>		
6.1 Har LGBTI-foreninger lov til at organisere offentlige og ikkeoffentlige begivenheder, f.eks. Gay Pride-parader, kulturelle og sociale arrangementer samt konferencer?	Finder sådanne arrangementer sted uden for mange politiske og administrative hindringer? Sørger politiet for beskyttelse ved sådanne arrangementer, hvis der er offentlig modstand herimod? Lægges der pres på ejere, så de ikke udlejer lokaler til LGBTI-arrangementer?	Forsamlingsloven; nyhedsreportager; ngo-rapporter; lokale borgerrettighedsforeninger og LGBTI-gruppers websteder
<b>7. Informations- og ytringsfrihed</b>		
7.1 Tillader loven aviser/websteder/radio-/tv-programmer/film, der behandler LGBTI-emner? Fungerer disse uden problemer?	Sælges aviserne i frit salg? Kan radio, tv og film behandle aspekter af LGBTI-personers liv? Er formålet med behandling af LGBTI-spørgsmål at informere eller provokere? Lægges der officielt pres på distributører og mediestationer for at afholde dem fra at tegne et positivt billede af LGBTI-personer?	Udbud i bladudsalg rundt om i landet; avis- og internet-reportager; menneskerettigheds- og LGBTI-ngo-rapporter; debatter med mediegrupper
<b>8. Ret til arbejde</b>		
8.1. Udsættes personer for forskelsbehandling i forbindelse med retten til arbejde på grund af seksuel orientering eller kønsidentitet?	Er der retsbeskyttelse mod forskelsbehandling på grund af seksuel orientering eller kønsidentitet? Er åbenhed omkring seksuel orientering et vigtigt element/en vigtig hindring på arbejdspladsen? Kan de lovligt afskediges, hvis deres LGBTI-status opdages?	Vidneberetninger; avis- og internet-reportager; LGBTI-grupper og -blogs; fagforeninger



9. Ret til sundhed		
<p>9.1 Har LGBTI-personer samme adgang til sundhedsydelser i forbindelse med spørgsmål, der er relevante for dem?</p>	<p>Har LGBTI-personer adgang til fortrolige og tilstrækkelige sundhedsydelser? Er sundhedspersonalet uddannet til at levere sundhedsydelser fordomsfrit til LGBTI-personer? Findes der tilstrækkelig information om beskyttelse mod hiv/aids/seksuelt overførte sygdomme, der er målrettet dem? Findes der uhensigtsmæssige strafferetlige love, der hindrer eller vanskeliggør LGBTI-personers adgang til sundhedsydelser? Nægtes LGBTI-personer adgang til visse sundhedsydelser? Har lesbiske f.eks. ikke adgang til fertilitetsbehandling, eller kan bøsser og biseksuelle mænd ikke donere blod?</p>	<p>LGBTI-grupper; lægeforeninger; sundhedsministeriet</p>

<p>9.2 Er der adgang til kønsskiftebehandling?</p>	<p>Er det muligt at få psykologiske, endokrinologiske og kirurgiske kønsskiftetjenesteydels er i landet, eller er der sørget for behandling i udlandet? Er disse tjenesteydelser tilgængelige, uden at de samtidig indebærer diskriminerende og nedværdigende behandling, er de tilgængelige uafhængigt af ægteskabelig, retlig eller anden ikkemedicinsk status, og leveres de med den berørte persons informerede samtykke? Gives der med forsikrings- og sundhedsplejeordninger på grund af diskrimination kun begrænset dækning af omkostningerne ved disse typer behandling, eller afvises dækningen helt? Er oplysningen om disse tjenesteydelser bredt tilgængelig?</p>	<p>Sundhedsministeriet; læge- og psykiaterforeninger; patientorganisationer; LGBTI-grupper.</p>
--	--	---

<b>10. Børns rettigheder</b>		
10.1 Diskriminerer lovgivningen børn på grund af seksuel orientering eller kønsidentitet?	Bliver børn forskelsbehandlet på grund af deres egen seksuelle orientering eller kønsidentitet? Har en LGBTI-forælders seksuelle orientering eller kønsidentitet negative konsekvenser for hans/hendes børns status? Findes der procedurer, der gør det muligt for mindreårige transkønnede personer at lade deres kønsidentitet komme til udtryk og leve i overensstemmelse hermed? Underkastes børn medicinsk unødvendig kirurgi, uden at de eller deres forældre har givet informeret samtykke hertil, i et forsøg på at "justere" deres køn?	Lovgivning om ikkeforskelsbehandligng; love om børns rettigheder; love om værgemål og arv; juridiske foreninger; børns rettigheder og LGBTI-ngo'er.
<b>11. Ret til uddannelse</b>		
11.1 Udsættes LGBTI-personer for forskelsbehandling i forbindelse med retten til uddannelse på grund af seksuel orientering eller kønsidentitet?	Kan LGBTI-personer udøve deres ret til uddannelse i et sikkert miljø uden mobning, vold, social udstødelse eller andre former for diskriminerende og nedværdigende behandling i relation til seksuel orientering eller kønsidentitet?	LGBTI-grupper; skolebestyrelser; vidneberetninger, websiterapporter, undervisningsministeriet.